

tivitat esportiva vallenca, aporta al treball una munió de dades que impressiona, i estableix la base, el punt de partida, per escriure l'àmplia història de l'esport vallenc, que encara resta inèdita.

Per últim, Daniel Ventura i Solé, que repeteix aportació al llibre, tracta sobre «El fet cultural». Com l'altre treball que hi inclou, fa una repassada succinta sobre els elements que configuren el tema a tractar: el teatre, la vida musical, la cultura popular, l'art, la tradició literària, i toca, de passada, altres aspectes, no estrictament assenyalats, un dels quals podria ser el cinema. Per cert que quan es refereix al teatre s'oblida d'un quadre escènic que tingué molta preponderància a la nostra ciutat: ens referim al de la Societat Agrícola, que funcionà durant deu anys, del 1921 (en què es cons-

truí l'escenari, a la sala d'actes) fins el 1931 (en què el grup plegà perquè la casa no els deixà fer una representació teatral durant els actes recreatius de les festes decennals de la Candela). Permete'm, amic Ventura, aquesta expansió d'una circumstància que vaig «viure» plenament.

Resumint, podríem dir que és un llibre que tracta sobre la nostra ciutat en temes usualment poc exposats. I, novament, ens hem de referir al Pròleg: «Possiblement hi haurà algú que hi trobi a faltar un tema que al seu parer era fonamental. És possible que tingui raó». Sigui com sigui, és un llibre vallenc pels quatre costats, escrit amb molt d'amor, i que en tots els ordres conté un atractiu remarcable. Tenir-lo a l'abast, si cal com a obra de mera consulta, és un mèrit suplementari que té, després d'haver-lo llegit.

MONOGRAFIES VALLENQUES, 3

Per Montserrat Brusco i París

Amb el títol «MONOGRAFIES VALLENQUES 3», l'Institut d'Estudis Vallencs publicà, el 1985, un recull de set treballs, guanyadors, tots, d'algun premi extraordinari als Jocs Florals de les Festes de la Mare de Déu de la Candela, l'any 81.

El llibre és un arrellec de treballs, amb una temàtica diversa, històrico-demogràfica-costumista-orntològica, que contribueixen a ampliar el patrimoni cultural vallenc.

Els treballs no presenten cap lligam entre ells i es troben clarament diferenciats els uns dels altres.

El primer escrit, «L'Etapa Vallenca de la Reina Maria d'Aragó», de Pere Català i Roca, glossa la vida de la Reina Elionor de Xipre, de què tantes evocacions perduren en la memòria popular. L'estudi és d'una gran profunditat històrica, acompanyat d'abundoses referències bibliogràfiques. Són de remarcar els

apartats inclosos que s'inicien amb l'estudi de les arrels d'aquesta reina, per anar esgranant les vicissituds de la seva estada a la nostra ciutat (1382-1394), les relacions amb les institucions vallenques, la jurisdicció reial i l'episcopal, i la seva sortida de la vila.

És força interessant l'últim apartat dedicat al record que de la Reina guarda la Ciutat de Valls; en forma de poemes, relíquies i d'altres. En resum, un interessant i imprescindible estudi per a tots aquells amants de la història de la nostra Ciutat.

El següent treball «Estudi de rapinyaires a l'Alt Camp», de Màrius Domingo i de Pedro, ens introdueix en el món de la defensa de la Natura i en la lluita per la supervivència dels rapinyaires de l'Alt Camp. Treball on queda palesa la joventut de l'autor, però no per això menys interessant. Val a dir que és un text per a amants o introduïts al món de l'ornitologia, que per al neòfit serà més assequible si consulten l'obra «Els ocells de l'Alt Camp» del mateix autor, publicada el 1982 per l'Institut d'Estudis Vallencs, o alguna guia aconsellada en la bibliografia. Trobem en l'escrit, una menció als rapinyaires del camp, acompanyats d'uns mapes de distribució que ens permeten situar-los en l'espai. Seguidament, fa un estudi de cada espècie, basat en l'observació dels diversos exemplars, així com en la freqüència i en l'activitat realitzada pels rapinyaires en el moment en què foren estudiats. L'escrit finalitza amb una crida a la defensa de la Natura i dels rapinyaires en general.

El tercer text, duu per títol

«Valls i la seva importància en la demografia històrica del Camp. L'edat Moderna (1597-1819) de Francesc Olivé i Ollé i Antoni Moreno Almàrcegui. A la Introducció, ens parla de l'Antic Règim per a introduir el lector en el funcionament de les variables demogràfiques del període. Després ens explica la metodologia utilitzada en l'elaboració dels gràfics i, seguidament, inicia l'estudi dels naixements i dels matrimonis a Valls, entre 1597 a 1814. N'explica les fluctuacions i atenen tant als fets demogràfics com a les manifestacions polítiques i socials. L'estudi pren sempre com a punt de comparança les ciutats de Reus i Tarragona. A continuació estableix la periodificació al llarg de l'Edat Moderna, i ens porta a observar com els trets generals de la demografia prenen en el Camp unes característiques pròpies. Ens trobem davant d'un treball molt documentat, tant en l'aspecte bibliogràfic com en les gràfiques i l'apèndix de dades, de gran vitalitat per a lectors estudiosos. Observem la necessitat de continuar l'estudi amb més amplitud per a incidir en tots els aspectes apuntats, inclosa l'anàlisi de la mortalitat.

A continuació, Gabriel Secall i Güell, en «Els camins Rals medievals i les Creus de terme de Valls», tracta dels camins que un temps, duïen a la vila de Valls, molts dels quals avui són desconeguts per la major part de la població, així com de les creus de terme que, en nombre de vuit, assenyalaven els límits parroquials del terme. Treball de tot necessari en un moment en què molts d'aquests camins o han desa-

paregut, o estan en procés de desaparició, per preservar el seu record de cara al futur. Referent a les creus de terme, creiem que es tracta d'un estudi seriós en què es fa una crida a la seva conservació com a element que forma part del llegat del nostre poble, i que hem de preservar.

El treball que duu per títol «Asaig sobre Folklore vallenc (Valls parateatral)» obra de Núria Ventura i Mercè, ens introdueix en l'estudi d'elements tan familiars com són les processons, els gegants, l'àliga... que qualifiquen Valls de parateatral. El més característic de l'escrit és el to intimista, en què més que referències als orígens de Valls parateatral, destaquen les reflexions de l'autora sobre el mot «Folklore», així com sobre la pervivència de les tradicions i la convivència del profà i el religiós, amb les corresponents implicacions populars. Ens trobem davant un escrit molt personal que reflecteix la personalitat i el sentit de l'autora.

L'última aportació del llibre correspon a Daniel Ventura i Solé,

amb el seu treball «Anecdolari dels Xiquets de Valls». Tracta com bé diu el títol, d'anècdotes i de fets relacionats amb els nostres Xiquets. S'inicia el treball, amb unes línies introductòries en què explica el procés d'elaboració de l'anecdolari i les seves limitacions. Remarca el fet humà dels castells, espigolant dites o fets plens de sentiment, humor i per què no, de vida del món casteller que ens ajuden a viure i comprendre millor aquests homes. Al mateix temps, escriu una part d'aquella història, amb regust popular, que ens atansa al cor d'un poble. Anecdolari en conclusió, que es ressent com diu el seu autor de la impossibilitat d'adjuntar-hi altres anècdotes ja publicades per imperatiu de les bases del concurs. El treball porta el segell d'una obra documentada oralment, molt sentida per l'autor, i que esperem que tingui una continuació.

El llibre és, en síntesi, una aportació força atraient a la cada cop més àmplia bibliografia de la ciutat de Valls.